

Prvi put objavljeno u *The Bamboo Hut* No. 1, 2013.

Sve je Tanka

M. Kei

Oni autori koji nikada nisu pisali tanke, obično misle da je jednostavno pisati tako malu pjesmu, no kada pokušaju, otkriju da je to zapravo, mnogo teže no što izgleda. U moderno vrijeme, učili su nas da se „poezija” sastoji od „izražavanja sebe” i ukoliko smo se izrazili, stvorili smo poeziju. Ne, nismo! Napisali smo dnevnički zapis. Ako tekst i formiramo u pet stihova, nekim čudom on ne postaje tankom. Izdavati časopis u stihovima je savršeno prihvatljivo (to i činim), ali da bi se on uzdigao do nivoa poezije, mora imati umjetnički izričaj. Mora imati nešto izvan svakodnevnog, bez obzira koliko banalan subjekt ili svakodnevni pristup. U slučaju tanke, mora se ići korak dalje. Samo kratkoća i uočavanje nisu dovoljno. Tanka je poseban zaokret zavrtnja. Za pjesnike koji pišu druge forme, ova kompaktnost, ova potreba da se pjesmu skupi što više u nju samu i time u svemir, posebno je teško savladati. Primijetio sam da je lakše podučavati početnike s malo ili ništa iskustva; u tom slučaju ne moram rušiti unaprijed stvoreno poimanje što je poezija i kako funkcionira.

Da bi naučio pisati tanku, pjesnik mora prvo znati uočiti stvari, naučiti gledati. Ovo je definitivno najvažnije, jer tanka se temelji na spretnom izboru detalja koji mogu čitatelju prenijeti daleko više no što je zabilježeno na papiru. Da bi to učinio, pjesnik mora biti sposoban uvidjeti važnost jednog objekta ili događaja i sposoban slijediti ga dok veže očito s nadahnjujućim. Ovdje sada slijedi pouka u pisanju tanke, koristeći moje pjesme s objašnjenjima.

još jedan Donahuov
svjetionik; prepoznajem
bijeli cilindar,
crni poklopac,
budnost stöljěčã

Slow Motion : The Log of a Chesapeake Bay Skipjack.

<https://picasaweb.google.com/108497791620061112079/HistoricalBuildings?noredirect=1#5437151275143190642>

Donahoo bio je graditelj svjetionika u Zaljevu Chesapeake početkom 19. stoljeća. Njegovi svjetionici su gotovo identični; čuče onako zdepasti, bijeli cilindri s crnim kapama i Frensl lećama, građeni granitom rodnog Marylanda. Mnogo je ljudi posjetilo zaljev i vidjelo ove svjetionike, no nije im palo na pamet pitati se tko ih je gradio, kako, kada i zašto. Svjetionik je istaknuta građevina u krajoliku, i običan čovjek može si dočarati asocijacije s olujama i brodovima i pomisliti kako piše poeziju, ali tanka mora kopati dublje. Tanka je odviše kratka pjesma da dozvoli očitó. Detalji su važni. Još važnije, ti detalji moraju se zbrojiti

do nečega. Lucille Nixon, u svom predgovoru SOUNDS FROM THE UNKNOWN, (Zvucio iz neznanog) kaže:

„Otkrila sam da opažam i čujem na način kao što to nisam činila prije. Sve se to dogodilo neprimjetno, nježno, tako da nisam bila svjestna da vježbajući pisanje tanke ima bilo kakav efekt na mene. Disciplina, kao i svaki napor u koji pojedinac ulaže znanje, vježbanje, interes i ljubav, nagrađena je na mnoge sitne načine. Primjerice, godinama, svakog proljeća obožavala sam određeni divlji cvijet, i to divlju mentu zbog boje lavande, resastog i nježnog obruba, veoma krhkog, premda uravnotežen na krutoj stabljici, no nikada nisam primijetila njenu koraljnu sredinu. Nisam mogla vjerovati, nakon što sam to opazila po prvi put, pa sam promatrala mnoge cvjetove kako bih se uvjerila imaju li svi oni taj ružičasti centar. I jasno, svi su bili jednaki i tako čitava stoljeća, bez sumnje. No, ja jednostavno nisam bila sposobna vidjeti to“.

http://wildflowersofcolorado.com/html/pg_2_blue_-_purple.html

Vidjeti, dakle, je osnovna vještina u pisanju tanki. Međutim, opažati detalje nije dovoljno samo po sebi; pjesnik mora uvidjeti kako se detalji povezuju s drugim detaljima, i posebice, kako prizivaju ono neprimjetno.

još jedna svijeća gori
na njegovom grobu,
lovor višnje
cvatu bijelo
poput duhova

Gusts 4.

Lovor višnja raste pred prozorom mog stana. Izgleda poput platane, no cvate vretenima bijelih grozdova cvjetova u proljeće. Nisam znao što je to. Mogao sam se izraziti s „bijelo stablo u cvatu pod mojim prozorom“, no nisam. Potražio sam ime stabla: *Prunus virginiana*. Čineći to, naučio sam da vretena cvata toga stabla nazivamo i svijećama. To je isti trenutak evociralo ostale svijeće: one svijeće postavljene na improvizirani oltar pored sestrine kuće kada je umro njen sin. To je ponudilo čak više jeke. Moja sestra gušena tugom, lovor višnja odviše trpka za jelo. Japanska trešnja je zamagljena ružičastom maglicom osjećajnosti, no američka trešnja je svježija, nova i gorka. Stabla japanske trešnje predstavljaju ponovno rođenje jer cvatu svake godine; pjesnik nalazi utjehu znajući da će se vratiti njihov cvat. Lovor višnja također cvate svake godine, no kako to nije tanka tropa, moguće je locirati druga značenja. Lovor višnja postaje simbol smrti koja ne daje utjehe.

http://en.wikipedia.org/wiki/File:Prunus_virginiana_flowers.jpg

Često vježbam pisanje tanke, što god ona predstavljala, i često si namjerno zadajem teške zadatke. Na primjer, asfalt. Parkiraište za moju stambenu zgradu je veliko i vidljivo; dominira okolinom. Ne možete tražiti manje pjesničku temu od asfalta.

u blatu
odmah do asfalta
odlomljena glava lutke,
vrana kljuca
plastične oči

Atlas Poetica 4.

Šetajući, kako bih pogledao asfalt, našao sam slomljenu igračku u rub parkirališta. Vrana je zamišljena, no zahvaljujući horor filmovima, prizor odrubljene glave lutke prirodno je dočarao Macabre prizore. Salvador Dali je imao utjecaj, također. Pretpostavljam da filmovi horora i Dalí nisu nešto što većina ljudi doživljava kao tanka poeziju, ali sve, baš sve, je poezija. Stvar je u uočavanju. Uočavanje se može potpomognuti gašenjem televizora i izlaskom iz stana kako bi se promatralo stvari: biljke, umjetnost, lica stranaca, grafite, vrapce, sve.

Pjesme o asfaltu su neobične u tanka poeziji, i neobične su za moje stvaralaštvo, također, no ukoliko nisam voljan uključiti banalno i svakodnevno, nikada ih ne bih bio napisao. Od tada sam zabilježio nekoliko tanki o asfaltu.

„*Riverview *avenija*“
bez rijeke, bez pogleda, bez avenije
jedna vozna traka
asfalta s pukotinama klizi
u prošlo vrijeme

Ribbons 6:2.
**pogled na rijeku*

kako pun je zaljev
zapljuskuje zdjelu
od zemlje
stupovi i asfalt
ne mogu ga zadržati

'Stone Amid the Water Weeds.' Lynx XXII:2.

goruća guma
preko tvog srca od asfalta–
upozorenja o klizanju
vode k olupini
što si od mene učinila

Kujaku Poetry & Ships.

Kada sam onlajn na Twitteru, ponekad izazivam ljude da me zbune zadavajući mi teme za pisanje. Eto dvije tanke koje sam napisao kao odgovor na sufliranu temu „računalne igre“ i „čarape.“

oh, Melville,
što je Moby Dick za mene
kad ja mogu
osvojiti svijet
iz udobnosti svog stola?

Kujaku Poetry & Ships.

Sve ove čarape
bez para,
a ni jedna
od njih ne želi
biti par nekoj drugoj

Tanka Corner

Mozgu moramo dopustiti i ohrabriti ga da stvara slučajne poveznice. Mada iznenadne jukstapozicije nisu poezija po sebi, one pomažu umu da stvori pjesnički preskok.

dva oka zure
iz staklenog lijesa
moje lubanje,
Snjeguljico, želim spavati
tako mirno kao ti

Eye to the Telescope 1

Primijetio sam reklamu za Disniyevu Snjeguljicu, i pogled na nju gdje leži u svom staklenom lijesu podsjetio me na film *Indiana Jones i kraljevstvo kristalne lubanje*, koji mi je dao metaforu za bolnu migrenu od koje sam patio. Da ne spominjem akutnu zavist na Snjeguljičinom mirnom snu. Oni među nama koji pate od migrene rekli su mi da njima ova pjesma ima poseban odjek. Pa tako, vidite i sami, i stari crtani filmovi i strašno loši filmovi naučne fantastike mogu dovesti do tanke.

teško je zamisliti
da je ova mala stvar,
ta jedna pahulja,
dovela ovaj svijet
to zaustavljanja

Streetlights : Poetry of Modern Urban Life in Modern English Tanka.

Vješto odabran detalj, u ovom slučaju tek jedna jedina pahulja snijega, poslužila je kao sinegdoha za cijelu mećavu koja je paralizirala cijeli sjeveroistok SAD-a. Sinegdoha se uobičajeno koristi u engleskom jeziku gdje dio predstavlja cjelinu. Na primjer, kada kapetan poziva: „Sve ruke na palubu!“, on jasno, ne želi da se ruke odvoje od tijela mornara, on želi cijele mornare na pulubi.

tresući šišmiše
iz glavnog jedra
oblak noćni
učiniše beskućnikom
moje ruke

Ribbons, 2:4.

Ponekad komad ili dio je sve što možemo spoznati, no otkrivajući to, saznajemo mnogo više. Iz ovih prizora možemo stvarati poeziju.

dok noć
predaje se zori
vitki jarbol
izvire iz
izmaglice rijeke Red Cap

Slow Motion : The Log of a Chesapeake Bay Skipjack.

Tanka je često opisivana kao *djelomična* ili *sugestivna*; Fun Fujita naziva ju *iluzornom*. No, tanka je cjelovita pjesma. Čini se fragmentiranom stoga što smo naviknuti na prozu i poeziju koje za nas sve sriču i obećavaju završetak. Tanke su otvorene za interpretaciju i to namjerno. One sadrže *sobu za snove*, koju Denis Garrison, koji je i osmislio ovaj izraz, objašnjava kao „neko prazno mjesto unutar pjesme koje čitatelj može popuniti sa svojim osobnim iskustvom, iz svog jedinstvenog društvenog konteksta.“ - Michale McClintock ovu kvalitetu naziva „višestruki dar“ a ja, „labirint pjesme“.

Da biste pisali tanku, pokušajte slijedeći eksperiment. Pogledajte oko sebe i zabilježite nekoliko predmeta koji su vam u vidokrugu. Ne pokušavajte napraviti pjesme o njima, samo uzmite slučajne stvari. Ovo sam pokušao sa Seanom Willsom, čovjekom koji nikada prije nije pisao poeziju. Predmeti koje je on naveo bili su stvarčice s njegovog neurednog radnog stola, nešto knjiga i starih novčića. Poučio sam ga kako kreirati slijedeću tanku:

debeli engleski novčići
zbrka na polici
prašne i stare
razbacane knjige
čitane i nečitane

Sean Wills. *Atlas Poetica* 3.

http://en.wikipedia.org/wiki/File:Pine_Trees.jpg

Nema čovjeka u pjesmi; to je snimka i mrtva priroda viđenih stvari. Čitatelj se mora povezati s njima, ali, bez sumnje, nema poveznica. Ovu vrstu tanke zovemo „shasei“ ili skeč iz života. Reformator tanke, japanac Masaoka Shiki namjerno je usvojio tehnike uzimanja iz života i uplitanja u tanku. Neki čitatelji tvrde da ove tanke i nisu pjesme, ali to je kao da kažemo da mrtva priroda nije zapravo umjetnost. Ne potiče svako platno i svaka pjesma dramatski trenutak u životu čovjeka, i stoga su pejzaži toliko popularni, čak i (naročito kada) prizivaju scene u kojima se zapravo ništa ne događa. Oni su poput sumi-e, japanskog slikanja kistom i tušom, gdje tek nekoliko linija predstavlja sliku. Razmotrite Hasegawine čemprese, no ako ste u potrazi za raskoši boja, Van Goghovo platno „Terasa kavane noću“, tada ćete ostati razočarani, što ne znači da djelo s Hasegawini čempresi, a nije umjetnost.

Van Gogh: *Terasa Kavane noću*

Dok način promatranja „stvari kakve doista jesu“, ili „takvost stvari“ lako vodi do šaseija (shaseija), također može dovesti i do subjektivnijeg pristupa. Moja druga učenica, Jamila, pokušala je isti eksperiment. Ona je primijetila klimave crijepove na svom krovu i otkrila usporedbu.

njegove riječi kloparaju
poput klimavih crijepova
na kući
koju bih da mogu
željela napustiti

Jamila. *Atlas Poetica 1.*

Neki ljudi koji su pokušali ovo na moj nagovor prigovorili su da „nema tamo ničega“ a što bi bila pjesnička inspiracija. Dok sam vrlo skeptičan o tomu, ukoliko je istinito, ništa je još uvijek nešto. Evo nekoliko mojih „neinspiriranih“ prizora „ničega“:

prosinac...
u tišini svitanja
boje okera,
samo linija susjedova krova
i ništa više

Modern English Tanka, 2:1.

obris grada
i nije mnogo za promatranje,
tek zelena crta
povučena uz dno
oblaka

red lights, III:1.

krpe,
dronjci,
ostaci,
puni zapletenih
vjetrova

Modern English Tanka, 1:1

Ili, možda prigovor ne stoji da nema „ničega“, već, da postoji nešto što nije atraktivno. Recimo, dereglija.

niski sivi brjegovi
dereglija natovarenih šljunkom,
ublaženi gotovo do ljepote
podizanjem izmaglice
na zaljevu uvečer

Modern English Tanka, 1:1

<http://freeassociationdesign.wordpress.com/2010/05/26/fluid-topographies/>

Ili smeće.

sjajući poput ogledala:
dno odbačene
konzerve od piva
prije no što je korov
prekrije

From 'Asking Passage,' *Lynx XXII:3*.

Ili nedostojan bivši bračni partner:

trideset godina kasnije:
princ na bijelom konju s dlakama u nosu
i salom na trbuhu;
Pepeljuga na telefonu
cmizdri o alimentaciji

Sketchbook : A Journal for Eastern & Western Short Forms, 1:1.

Ili dosadni ljudi.

oni dolaze
prodavajući Boga, časopise,
kabelsku TV,
ovi dobro obučeni stranci
na moja vrata

Modern English Tanka, 1:3.

Ili loše vijesti na televiziji.

listopadskog dana
tikvi i kukuruza,
izmet konja isparava,
Amiške učenice
mrtve na podu

Simply Haiku, 5:1

Ili obiteljski problemi.

moja kći
traži svoj stan
koji si može priuštiti
a da u njemu
nitko nije ubijen

Heron Sea, Short Poems of the Chesapeake Bay.

Primijetio sam da prosječna osoba ne vidi mnogo –a mnoge se žale o tome što zapravo i vide! Na primjer, većina mornara se ljuti na rekreativne nautičare koji ne učvrste podigače jedra. Neučrvšćeni, oni udaraju o aluminijske jarbole i prave buku. Obična i jednostavna neugoda.

zvona u oluji
glazbeni tonovi
podizača za jedro
zvone u
osvježavajućem lahoru

Landfall : Poetry of Place in Modern English Tanka.

*

Na isti način, zapuštene zgrade nemaju pjesničku vrijednost. Gomile zahrđalih strojeva su trn u oku.

željezni kostur
uz rub vode,
što li je bio jednom
kada su strojevi bili važni
a ljudi imali ciljeve

Anglo-Japanese Tanka Society.

gnijezdo orla ribara
na napuštenoj skeli;
vlakovi tutnje iznad
„novog“ mosta
sada zahrđalog starošću

Heron Sea, Short Poems of the Chesapeake Bay.

No, ako ste pjesnik sve je poezija.

Neke stvari su same po sebi zanimljive. Pisati o njima nije teško. Međutim, to zahtijeva da se pokrenemo i pođemo tamo gdje inače ne idemo i pogledamo i činimo stvari koje inače ne radimo, upoznamo ljude koje inače ne bismo sreli.

Odlazak na krstarnje jedrenjakom Karipskim otocima izvan uobičajenih turističkih meka.

bila je to škuna
što dovela me
na ovo mjesto,
dočekale me stare holandanke
što prodaju svježe jastoge

Atlas Poetica 1.

Na jederenjaku ploveći Shesapeake zaljevom.

nakošen toranj
svjetionika Sharp Island ...
sve što je preostalo
od nestalog otoka,
nestalog vremena

http://en.wikipedia.org/wiki/Sharps_Island_Light

U posjeti izložbi pri Brandywine Art Museum, Chadd's Ford, Pennsylvania

promatram
Nureyevu crnu jaknu
i baletne papučice,
tako sitan čovjek
a kako velika vještina

Simply Haiku, 5:1

Slijedeći majku po gradu San Antonio, Texas, gdje je evocirala sjećanja na djetinjstvo.

dok je na remenu oštrio britvu
da obrije klijenta
u svojoj brijačnici kraj Alamo,
je li moj djed razmišljao
o meksičkim bajunetama?

Iz 'The Streets of San Antonio.' *Modern English Tanka*, 1:3

Na putovanju, jedina slobodna hotelska soba bila je krevet s doručkom.

provodeći noć
u malom pansionu,
otkrivam
svi ostali gosti su
agenti Tajne službe

Sketchbook : A Journal for Eastern & Western Short Forms, 2:1

Kao što možemo vidjeti, sve od običnog do neobičnog je poezija. Pisanje je lakši dio. Otkriti i vidjeti je teško.

Kratkoća i uočavanje nije dovoljno. Tanka ima poseban zaplet. Za pjesnike koji pišu druge forme, ova kompaktnost, ova potreba da se pjesmu stisne još više u samu sebe i prema tome u svemir, veoma je teško savladati. Primijetio sam da je najčešće, lakše podučavati početnike s malo ili bez ikakvog pjesničkog iskustva; u tom slučaju ne moram srušiti unaprijed stvorene predodžbe što je poezija i kako funkcionira.

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0910
Publisher Einhorn Verlag, Kusnacht, Switzerland
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

¹ Nixon, Lucille, ed. *Sounds from the Unknown*. Denver, CO: Alan Swallow, publisher, 1963, p ? ² Garrison, Denis M. 'Dreaming Room.' *Modern English Tanka* 3. Baltimore, MD: Modern English Tanka Press, Spring, 2007. ³ McClintock, Michael. 'Tanka in Collage and Montage Sets: Multivalence, *Duende*, and Beyond.' *Modern English Tanka* 1:4. Baltimore, MD: Modern English Tanka Press, Summer, 2007. ⁴ Kei, M. 'The Labyrinth of Tanka.' *Modern English Tanka* 7. Baltimore, MD: Modern English Tanka Press, Spring, 2008.

PR
DIOGEN pro kultura
<http://www.diogenpro.com>

NEKOPRAVA